

Valtiovarainministeriölle

Suomen Kotiseutuliitto on kotiseututyön ja paikallisuuden erityisasiantuntija, jonka jäsenkunnan muodostavat paikallis- ja alueyhdistykset, useat keskusjärjestöt, runsas määrä Suomen kuntia sekä kaikki maakuntien liitot. Kotiseutuliiton keskeinen rooli on edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukea kotiseututyötä sekä palvella jäseniään kotiseututyön etujärjestönä. Lisäksi liitto vaalii kulttuuriympäristöjä ja luontoarvoja sekä vaikuttaa yhteiskunta- ja aluesuunnitteluun. Kotiseutuliitto on Suomen suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö.

Lausunnossaan Suomen Kotiseutuliitto kiinnittää huomiota erityisesti kansalaisten yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin vaikuttaa kotiseutunsa toimintaedellytyksiin, suunnitteluun ja ratkaisuihin.

Kommentit muutosesitykseen

Luonnoksen tavoitteet kilpailukyvyn ja elinvoiman vahvistamisesta, yhdyskuntarakenteen hallinnasta, maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelun edistämisestä kaupunkiseuduilla, jotka ovat asukkaiden työssäkäynnin, asioinnin sekä palvelujen käytön kannalta toiminnallisesti yhtenäisiä, kaupunkiseutujen kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytysten luominen, asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen ja alueen eriytymisen estäminen ovat tärkeitä ja Suomen maakuntien tulevaisuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä.

Esitys lähtee perusajatuksesta, jossa kunta muodostuu yhtenäisestä, kielellisesti yhteen sopivasta alueesta. Suomen Kotiseutuliitto katsoo näiden reunaehtojen edellyttämisen olevan kuntien toiminnan kannalta perusteltua.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi valtioneuvoston toimivaltaa kuntien yhdistymisestä viime kädessä vastoin kunnanvaltuuston tahtoa. Toimivallan laajentaminen koskisi kuitenkin ainoastaan kuntia, jotka täyttävät laissa säädettävät kaupunkiseutuperusteet. Toimivallan käyttö olisi sidottu erityiseen kuntajakoselvityksen toteuttamiseen alueella sekä kansanäänestyksen toteuttamiseen selvittäjän esittämässä ja kaupunkiseutuperusteiden perusteella määräytyvissä kunnissa. Toimivallan käytön edellytyksenä olisi kansanäänestysalueen asukkaiden äänten perusteella määräytyvä enemmistö.

Suomen Kotiseutuliiton näkemyksen mukaan kansanäänestyksen ja siten alueen asukkaiden veto-oikeuden ottaminen lakiin on osallisuuden ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta välttämätöntä. Keskustelua tulee herättämään kysymys liitoshaluttoman kunnan asukkaiden mahdollisesta erimielisyydestä äänestysalueen muiden kuntien asukkaiden kanssa tilanteessa, jossa liitospäätökseen kuitenkin alueen elinvoimaisuuden turvaamisen näkökulmasta joudutaan.

Kotiseutuliitto esittää, että mikäli tähän ratkaisuun päädytään, yhdessä lakiuudistuksen kanssa valmistellaan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi selkeä malli siitä, kuinka kuntademokratiaa toteutetaan ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia parannetaan tasa-arvoisesti koko liitoskunnan alueella. Mahdolliset lainsäädännölliset esteet tulisi poistaa kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä.

Esityksen lähtökohtana oleva kaupunkiseutuperuste muodostuu viidestä kriteeristä. Perusteihin sinänsä Suomen Kotiseutuliitolla ei ole huomautettavaa. Liitto haluaa kuitenkin korostaa kriteereiden laskenta/arviointiperusteiden ristiriidattomuuden ja läpinäkyvyyden varmistamista. Lisäksi, erityisesti kuntien taloudellisen eriytymisen arviointiin ja laskentaan tulee vaikuttamaan juuri sovittu SOTE- ratkaisu. Suomen Kotiseutuliitto esittääkin, että kuntarakennelain uudistuksen valmistelussa, ennen sen eteenpäin viemistä, arvioidaan SOTE- ratkaisun vaikutukset kriteereihin.

SUOMEN KOTISEUTULIITTO

Kirsi Moisander
hallituksen puheenjohtaja

Riitta Vanhatalo
toiminnanjohtaja